

РЕЦЕНЗІЯ ФІЛАРЕТА КОЛЕССИ
НА РУКОПИСНУ ЗБІРКУ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ З НОТАМИ
З ХОЛМЩИНИ ТА ПІДЛЯШШЯ ЯКОВА СЕНЧИКА

Ірина Довгалюк, етномузиколог, доктор мистецтвознавства, доцент кафедри української фольклористики ім. Ф. Колесси Львівського національного університету імені Івана Франка, завідувач кафедри музичної фольклористики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка (Львів), iradovhalyuk@gmail.com, +38 (032) 239 47 20.

Наприкінці 1907 року Етнографічна комісія Наукового товариства ім. Шевченка отримала збірку народних пісень з мелодіями, яку уклав музичний етнограф, учитель початкових класів Яків Сенчик. Записи збирач здійснив упродовж 1896–1906 років у селах Холмщини та Підляшшя. Рукопис містив понад 200 творів різних народнопісенних жанрів: обрядових (колядок, веснянок, весільних), звичайних і ліричних пісень.

Оцінити зібрання мелодій Я. Сенчика було доручено Філаретові Колессі. У рецензії вчений стисло відзначив вартісні сторони збірника: розмаїття представлених народномузичних жанрів, унікальність обстеженої території та признав більшу частину пісень придатними до друку.

Рукопис рецензії та пропозицію підготувати записані мелодії до видання Ф. Колесса переслав Я. Сенчикові, який відразу ж узявся до роботи. Деякі пункти критики він прийняв повністю, дещо – лише частково, а з деяким – не погодився. Свої коментарі на зауваги Ф. Колесси він виписав безпосередньо на автографі вченого.

Сьогодні рецензія Ф. Колесси із примітками Я. Сенчика зберігається у Приватному архіві академіка Філарета Колесси у Львові. Вона є важливим документом, який відкриває невідомі сторінки музично-етнографічної та видавничої праці галицьких фольклористів початку ХХ століття. Отож введення у науковий обіг наразі невідомого рукопису Ф. Колесси з коментарями Я. Сенчика стало засадничим завданням цієї публікації.

Документ збережено максимально точно. Це стосується як тексту Ф. Колесси, так і коментарів Я. Сенчика. Рецензія споряджена примітками редактора.

Ключові слова: Філарет Колесса, Яків Сенчик, Холмщина, Підляшшя, рецензія, рукописний збірник народних пісень.

Наприкінці 1907 року Етнографічна комісія НТШ отримала збірку народних пісень з мелодіями, яку переслав музичний етнограф, учитель початкових класів Яків Сенчик. Записи збирач здійснив упродовж 1896–1906 років у селах Холмщини та Підляшшя, де учителював. Рукопис Я. Сенчика

містив твори різних народнопісних жанрів: обрядових (колядок, веснянок, весільних), звичайних пісень, ліричних.

Про нове надходження було оголошено на черговому засіданні Етнографічної комісії НТШ 23 грудня 1907 року. У протоколі так і записали: „Принято до відомости, що д. Я. Сенчик прислав збірку пісень із мелодіями з Холмщини та Підляся (поверх 200), яку передано для рецензії д. Ф. Колесси” [5, арк. 77].

Не відкладаючи, вчений відразу ж узявся до роботи і вже на наступному засіданні комісії, яке відбулося 16 січня 1908 року, „предложив рецензію збірника пісень з мелодіями Я. Сенчика” [5, арк. 77]. У рецензії Ф. Колесса стисло відзначив її вартісні сторони: розмаїття представлених народномузичних жанрів, а також унікальність обстеженої території, справедливо наголошуючи, що „Холмщина і Підляся є області з огляду на етнографію музичну майже зовсім не просліджені”. Загалом, як зазначено у протоколі засідання ЕК, учений признав більшу частину пісень із збірника Я. Сенчика, придатними до друку.

Окрім обговорення долі пісенної збірки Я. Сенчика, на цьому ж, січневому, засіданні ЕК, очевидно під враженням успішного виходу в світ першої (1906) та друку другої частин збірника „Галицько-руські народні мелодії” Осипа Роздольського та Станіслава Людкевича [1], було порушено й питання продовження серії монографічних публікацій галицького музичного фольклору, „дальшого тому (III з ряду) народніх пісень із мелодіями” [5, арк. 77]. Для задуманого видання було запропоновано відібрати мелодії з рукописних зібрань О. Роздольського, О. Нижанківського, Ф. Колесси, а також „Сенчика (коли пристане)” [5, арк. 77]. Підготувати пісні до друку, а також здійснити загальну редакцію видання доручили Ф. Колесі. Про свою ухвалу учасники зібрання постановили повідомити Я. Сенчика.

Очевидно Ф. Колесса виконав доручення ЕК. Він переслав Я. Сенчикові зауваги до рецензованої збірки й пропозицію взяти участь у новому проекті. Мабуть, тоді ж був повернутий збирачеві і його рукопис з помітками Ф. Колесси. Зокрема, вчений червоним олівцем поставив невеликі хрестики коло пісень, які вважав пригідними до публікації. Окремі позначки, найчастіше у вигляді знаків запитань, цим же олівцем Ф. Колесса залишив й у тих місцях рукопису, які йому були не зрозумілими і про які йшлося у рецензії.

Як впливає із подальшої співпраці двох фольклористів, Я. Сенчик погодився із пропозицією ЕК на включення своїх матеріалів до планованого збірника. Зважаючи на рекомендації Ф. Колесси, збирач взявся до правки рукопису, „переписуючи наявний нотний матеріал за взірцем славнозвісного збірника Й. Роздольського – С. Людкевича” [2, с. 98]. Опрацьовуючи рецензію, Я. Сенчик прокоментував зауваги Ф. Колесси, залишивши синім грубим олівцем на її полях, а також безпосередньо в тексті, низку своїх пи-

тань, приміток, позначок у вигляді коментарів, знаків запитань, підкреслень слів і номерів пісень тощо.

Деякі пункти критики Я. Сенчик прийняв повністю, наприклад третій (див. рецензію. – І. Д.), навхрест перекресливши у рукописному пісеннику всі твори, які Ф. Колесса означив, як „пісні перейняті” [6, № 26, 32, 48, 52, 49]. Дещо збирач прийняв лише частково. Так, за порадою Ф. Колесси, докладно перевіряючи записані мелодії, він вніс відповідні правки у № 95, 19, 103, 183 [6]. Водночас, в окремих випадках, настоюючи на тому, що „так воно й є”, Я. Сенчик не змінив у рукописі нічого, як, наприклад у низці пісень, у яких Ф. Колесса пропонував зробити корективи: № 62, 101, 107, 195 [6].

Інокли Я. Сенчик змінював свою думку в процесі перевірки записаного. Наприклад, в рецензії на зауваження Ф. Колесси він зазначив, що пісня № 55 не потребує ніяких знаків, але в рукописі все ж доставив дієз [6, № 55]. За порадою опонента Я. Сенчик намагався поправити і тактування мелодій.

Проте проект ЕК із публікації наступного збірника серії „Галицько-руських народних мелодій” так і не був реалізований. Відібрані із збірки Я. Сенчика 132 твори (лише обрядові мелодії) було опубліковано під редакцією С. Людкевича з передмовою Ф. Колесси 1916 року у XVI томі „Матеріалів до української етнології” під назвою „Мелодії українських народних пісень з Поділля і Холмщини” [4] разом із збіркою Людвіга Плосайкевича.

Рукопис Я. Сенчика залишився у архіві ЕК, а згодом з іншими дотичними до нього матеріалами був переданий до Києва, де й сьогодні міститься в Архівних наукових фондах рукописів і фонозаписів Інституту мистецтвознавства фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України [6].

Рецензія Ф. Колесси із коментарями Я. Сенчика зберігається у Приватному архіві академіка Філарета Колесси у Львові [3]. Це чотири аркуші шкільного зошита, написані чорним чорнилом. На першому – титульному – напис: „Іа. П. Сенчик: Збірник народніх пісень (з нотами) з Холмщини і Підлясьа”. Наступні два аркуші списані з обох сторін, останній – з однієї.

У запропонованій публікації документ-рецензію збережено за можливістю точно. Це насамперед стосується правопису та мовної стилістики Ф. Колесси. Уточнення-посилання, які вчений помітив зірочками, так само відзначені й у цій публікації.

Технічно складнішим завданням стало збереження максимальної точності у відтворенні коментарів Я. Сенчика, написаних ним головню на полях рецензії, а також залишених у вигляді різних поміток безпосередньо в тексті. Так, словесні зауваги Я. Сенчика (також відтворені без редагування) подано у примітках упорядника у лапках курсивом із зазначенням – „Коментар Я. Сенчика”. Стосовно його інших поміток, то докладно збережено підкреслення, зроблені однією або ж двома лініями. Вони важливі з огляду

на те, що дають підказки, яких позицій Ф. Колесси стосувалися коментарі Я. Сенчика. Обведені ним номери пісень підкреслені у публікації хвилястою лінією. Окрім того, ця інформація продубльована у виносках, у яких також вказано над якими словами і номерами пісень збирач поставив знаки запитань. Більшість приміток у рукописі закінчувалася підписом Я. Сенчика, що також відзначено у виносках: „[підпис] Я. Сенч.”, або „[підпис] Я. С.”. Усі пояснення упорядника публікації відзначено – „І. Д.”.

Отож рецензія Ф. Колесси – важливий документ в історії становлення та розвитку музичної етнографії початку ХХ століття. Вона розкриває невідомі грані „кухні” підготовки та видання народномузичних публікацій ЕК НТШ, дозволяє оцінити працю не лише музичних етнографів того часу, а й тих, хто творив засади фахової української етномузикології. Рецензія Ф. Колесси, я сподіваюся, допоможе у реконструкції та повній публікації збірника Я. Сенчика.

Список використаних джерел

1. Галицько-руські народні мелодії зібрані на фонограф Йосифом Роздольським, списав і зредагував Станіслав Людкевич : у 2 ч. – Львів, 1906. – Ч. 1. – ХХІІ + 187 с. ; 1908. – Ч. 2. – VII + 177–384 с. – (Етнографічний збірник НТШ ; т. ХХІ–ХХІІ).
2. Лукашенко Л. Рукопис Холмсько-Підляського збірника Якова Сенчика / Л. Лукашенко // Етномузика : збірка статей та матеріалів / упор. Богдан Луканюк. – Львів, 2014. – Ч. 10. – С. 95–107. – (Наукові збірники ЛНМА імені М. В. Лисенка ; вип. 33).
3. Матеріали до збірника Я. Сенчика – Л. Плосайкевича // Приватний архів акад. Філарета Колесси у Львові.
4. Мелодії українських народних пісень з Поділля і Холмщини / зібрані Л[юдвігом Теодором] Плосайкевичем і Я[ковом] Сенчиком ; під ред. Станіслава Людкевича і передмовою Філарета Колесси. – Львів, 1916. – ХХІІ + 108 с. – (Матеріали до української етнології ЕК ; т. 16).
5. Протоколи засідань секції фільольогічної НТШ від року 1893 [Minutes of meetings] // Відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України. – Фонд 1 (Бібліотека НТШ у Львові). – Од. зб. 42/а. – 102 + 4 арк.
6. Холмщанський и Підлясяцький збирник писень з нотами зобрав упорядковав Я. П. Сенчик // Архівні наукові фонди рукописів та фонозаписів Інституту мистецтвознавства фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. – Фонд. 29-3. – Од. зб. 181. – 140 арк.

REFERENCES

1. *Halysko-ruski narodni melodii zibrani na fonograf Yosyfom Rozdolskym, spysav i zredahuvav Stanislav Liudkevych* [Galician-ruthenian folk melodies collected on phonograph by Yosyf Rozdolskyi, copied and edited by Stanislav Liudkevych], in 2 parts., Part I, Lviv, 1906, XXII + 187 p.; Part II, Lviv, 1908, VII + 177p. (*Etnohrafichnyi zbirnyk NTSH* [Ethnographic collection of Shevchenko Scientific Society], Vol. XXI–XXII), (in Ukrainian).
2. Lukashenko, L. (2014), “The Kholm-Podlasie manuscript of collection of Yakov Sienchyk”, *Ethnomusic*, Iss. 10, pp. 95–107, (in Ukrainian).
3. *Materialy do zbirnyka Ya. Sienchyka – L. Plosaikevycha* [Materials for digest of Y. Sienchyk – L. Plosaykievich], *Pryvatnyi arkhiv akad. Filareta Kolessy u Lvovi* [Private archive of academician Filaret Kolessa in Lviv], (in Ukrainian).
4. Plosaikevych, L. and Sienchyk, Ya. (1916), *Melodii ukrainskykh narodnykh pisen z Podillia i Kholmshchyny* [Melodies of Ukrainian folk songs from Podillia and Kholm regions], Lviv, 1916, XXII + 108 p. (*Materialy do ukrainskoi etnologii EK* [Materials to the Ukrainian ethnology of the Ethnographic Commission], Vol. 16), (in Ukrainian).
5. *Protokoly zasidan sekcii filolohichnoi NTSH vid roku 1893* [The proceedings of the philological section of the Shevchenko Scientific Society, 1893], *Viddil rukopysiv Lvivskoi Natsionalnoi Naukovoї Biblioteky im. V. Stefanyka NAN Ukrainy* [Department of Manuscripts of the V. Stefanyk Lviv National Scientific Library of the National Academy of Sciences of Ukraine], Fond 1, It. 42/a, 102+4 p., (in Ukrainian).
6. Sienchyk, Ya., *Kholmshchanskiy i Pydliasiatskyi zbirnyk pisen z notamy zobrav i uporiadkovav Ya. P. Sienchyk* [Kholm and Podlasie collection of songs with notes gathered and ordered by Y. P. Sienchyk], *Arkhivni naukovi fondy rukopysiv i fonozapysiv Instytutu mystetstvoznavstva, folklorystyky i etnologii im. M. T. Rylskoho NAN Ukrainy* [Archival scientific collections of manuscripts and phonographs of The Rylsky Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine], Fond 29-3, It. 181, 140 p., (in Ukrainian).

ІА. П. СЕНЧИК: ЗБІРНИК НАРОДНІХ ПІСЕНЬ (З НОТАМИ) З ХОЛМЩИНИ І ПІДЛЬАСЬА

Збірник д. Сенчика який містить понад 200. мелодий з Холмщини і Підлясьа і обіймає доволі різномірний матеріал пісенний: пісні обрядові (колядки, веснянки, весільні), побутові, лірницькі – таких будова більш архаїчна як пісень із подніпровья¹, найблизше підходить до галицького пісенного типу.

Се збірка дуже цікава вже хоч би через те, що Холмщина і Підлясьа є області з огляду на етнографію музичну майже зовсім не досліджені.

Однак, колиб сьа збірка мала появити сьа в виданнях Наукового Товариства ім. Шевченка, треба би перевести певні зміни і поправки в слідуєчих точках:

1) Лишити на боці всьакі проби штучної гармонізації, зате подавати точно всьакі відміни мелодії, варіанти і підголоски, оскільки вони виступають в народному співі на згаданій території².

2) Вислімінувати із збірки пісні ненародного походження і штучні мелодії, нічим не характеристичні для української народної музики, н. пр. чч: 21, 27, 43, 48, 50, 72, 75, 99, 136³.

3) Поминути пісні перейняті⁴ із знаних уже збірок Лисенка, Єдлічки і пр., так н. пр.: ч. 26, 32, 48, 52, 49⁵. і пр.⁶.

¹ „Тільки № 117 походить з Волині, а останні тутешнього твору. [підпис] Я. Сенч”. – Коментар Я. Сенчика. Коментар написано на полях коло цього пункту рецензії. Тут і далі всі підкреслення слів та цифр Я. Сенчика. – І. Д.

² „Ця робота займе цілий вік чоловіка і все ж не може бути виконана як слід. [підпис] Я. Сенч”. – Коментар Я. Сенчика. Коментар написано на полях коло цього пункту рецензії. – І. Д.

³ „№ 21, 27 я не вважаю за напливові, бо вони записані від старих, дословитих людей. [підпис] Я. Сенч”. – Коментар Я. Сенчика. Коментар написано на полях коло цього пункту рецензії. Над цифрами 21, 27, 72, 75, 99, 136 зверху стоять знаки запитання, проставлені Я. Сенчиком. – І. Д.

⁴ Над словом „перейняті” стоїть знак запитання: „?”, який поставив Я. Сенчик. – І. Д.

⁵ Число 5 обведено кружечком. – І. Д. До нього допис: „№ 49 (вар.) не подібуеться в збірниках”. – Коментар Я. Сенчика.

⁶ „А яки саме?”. – Коментар Я. Сенчика. Питання написано як продовження рядка рецензії і стосується очевидно: „пр.”. – І. Д. До цього ж пункту рецензії

4) Докладно перевірити записки мьелодий, так бак подибаєсь в них споре число очевидних похибок, такі й требаб справити, н. пр. в чч.: 95, 19, 103, 183 (неймовірні ходи в мьелодії)¹, 76, 77 (сумнівний ритм)²; ч. 101, 100, 97, 123 (зменчена квінта, така впрочім дуже рідко зьявляєсь³ в укр. нар. піснях). Зазначувати точно уводньачий тон (Leitton)

[арк. 3]

в мольових мьелодиях (gis в a-moll) там, де він виступає, щоб не лишалось з того боку нічого неъасного, так н. пр. в ч.: 24, 36, 51, 55, 56, 62, 77, 88, 116, 114, 107, 126, 127, 167, 195, 203⁴.

При записуваню мьелодий д. Сенчик замало уваги звертав на декотрі характеристичні признаки української народньої мьелодії, так н. пр. на те, що часто в одній же мьелодії виступає порьад мала й велика терция*, мала й велика секста**, часто сі інтервали є неутральні, т. є. посередині меже великими й малими; специяльно в мольових мьелодиях подибаємо дуже часто велику сексту і надмірну кварту***. Д. Сенчик замало узгляднював мелізматичні прикраси пісень, вдовольнюючись по більшій части лиш подаванем скелету мьелодії. Добре булоб отсі недостачі по можности направити, а браки доповнити⁵.

5) Не треба силоміць втикати мьелодії пісенні в тактові шаблони, причім виходить зовсім хибне тактованє, н. пр. в ч. 7, 18, 19⁶, 22, 59, 60, 66, 67, 71, 85, 94, 130, 134, 190. і пр. Найкраще було б відділювати попереочними крисочками пісенні коліна: тоді тії крисочки будуть завсїгди сходити сьяз з цезурами в тексті. В границьах пісенних

стосуються слова: „Цїлком зрозуміло. [підпис] Я. Сенч.“ – Коментар Я. Сенчика, написаний на полях коло цього пункту рецензії.

¹ Зауваження Я. Сенчика: „Правда“, написанє на полях, очевидно, стосується перелічених пісень під ч.: 95, 19, 103, 183. – *І. Д.*

² Зауваження Я. Сенчика: „Також“, написанє на полях, очевидно, стосується перелічених пісень під ч.: 76, 77. – *І. Д.*

³ „Так воно й є в ч. 101“. – Коментар Я. Сенчика. Це число в рецензії обведєно кружечком. – *І. Д.*

⁴ „В ч.: 36, 55, 62, 107, 195 всяки знаки зайві; в ч.: 56, 116, 114 – потрібні, но не всюди решта – справедливі вимаганья. [підпис] Я. С.“ Коментар написанє на полях. – *І. Д.* Над числами „36, 55, 62, 107, 195“ Я. Сенчик поставив знаки запитання, а числа 56, 116, 114 – обвів кружечками.

⁵ „Брак мелізмів – характеристичний признак тутешньої мьелодії. Тое бачимо і в піснях з Волині. [підпис] Я. Сен.“ – Коментар Я. Сенчика. Коментар написанє на полях. – *І. Д.*

⁶ „№ 19 спиваєтьсьяз ходю“. – Коментар Я. Сенчика. Коментар написанє на полях. – *І. Д.*

Ирина Довгалюк, этномузыковед, доктор искусствоведения, доцент кафедры украинской фольклористики им. Ф. Колессы Львовского национального университета имени Ивана Франко, заведующая кафедрой музыкальной фольклористики Львовской национальной музыкальной академии имени Н. В. Лысенко (Львов), iradovhalyuk@gmail.com, + 38 (032) 239 47 20.

Рецензия Филарета Колессы на рукописный сборник народных песен с нотами с Холмщины и Подляшья Якова Сенчика.

В конце 1907 г. Этнографическая комиссия Научного товарищества им. Шевченко получила сборник народных песен с мелодиями, составленный музыкальным этнографом, учителем начальных классов Яковом Сенчиком. Записи собиратель осуществлял на протяжении 1896–1906 гг. в сёлах Холмщины и Подляшья. Рукопись состояла из более двухсот произведений разных народно-песенных жанров: обрядовых (колядок, веснянок, свадебных), обычных и лирических песен.

Оценить содержание сборника песен Я. Сенчика было поручено Филарету Колессе. В рецензии учёный в сжатой форме отметил ценные стороны сборника, разнообразие представленных народно-музыкальных жанров, уникальность обследованной территории и признал большую часть песен готовой к публикации.

Рукопись рецензии и предложение подготовить записанные мелодии к изданию Ф. Колесса переслал Я. Сенчику, который сразу же приступил к делу. Некоторые пункты критики он принял полностью, кое-что – лишь частично, а с немногими не согласился. Свои комментарии на замечания Ф. Колессы он написал непосредственно на автограф учёного.

Сегодня рецензия Ф. Колессы с примечаниями Я. Сенчика хранится в Личном архиве академика Ф. Колессы во Львове. Она является важным документом, открывающим неизвестные до сих пор страницы музыкально-этнографической и издательской работы галицких фольклористов начала XX столетия. Таким образом введение в научный обиход до сего времени неизвестной рукописи Ф. Колессы с комментарием Я. Сенчика стало основным заданием данной публикации.

Документ воспроизведен максимально точно. Это относится как к тексту Ф. Колессы, так и к комментариям Я. Сенчика. Рецензия сопровождается примечаниями редактора.

Ключевые слова: Филарет Колесса, Яков Сенчик, Холмщина, Подляшье, рецензия, рукописный сборник народных песен.

Iryna Dovgalyuk, ethnomusicologist, Dr., associate professor at the F. Kolessa's Department of Ukrainian Folkloristics of the Ivan Franko National University of Lviv, Head of the Department of Musical Folkloristics of the Lviv National Musical Academy named after M. Lysenko (Lviv), iradovhalyuk@gmail.com, + 38 (032) 239 47 20.

Review by Filaret Kolessa on a manuscript collection of folk songs with notes from Kholm and Podlasie regions by Yakiv Senchyk

At the end of 1907, the Ethnographic Commission of the Shevchenko Scientific Society received a collection of folk songs with melodies, which was sent by music

ethnographer, teacher of primary school Yakov Senchyk. The records were collected by him during 1896–1906 in the villages of Kholm and Podlasie regions, where he worked. The manuscript of Y. Senchyk contained more than 200 items of various folk genres: ceremonial (carols, spring and wedding songs), non-ritual songs, lira's songs.

The new entry was announced at the regular meeting of the Ethnographic Commission of the Shevchenko Scientific Society on December 23, 1907. F. Kolessa was assigned to write a peer review on the collection. At the next meeting of the Commission, which took place on January 16, 1908, the researcher presented the review. In it, he briefly outlined the valuable aspects of the collection of Y. Senchyk: the diversity of the presented folk genres, as well as the uniqueness of the surveyed territory, rightly emphasizing that Kholm and Podlasie regions have hardly been studied in musical ethnography field. In the end, F. Kolessa said that the most of the songs from the collection of Y. Senchyk were being suitable for publication.

F. Kolessa sent his comments to Y. Senchyk and the proposal to participate in the edition project. Y. Senchyk, having received a review, began to work. Some points of critique he accepted completely, some – only partially, and with a little – did not agree. Working on the review, Y. Senchyk commented the observations of F. Kolessa, writing a blue-pencil notes the page margins, as well as directly in the text. There were questions, notes, comments left there by Y. Senchyk.

However, the project was not implemented. Selected from the collection of Y. Senchyk 132 melodies (only ritual) were published under the editorship of Stanislav Liudkevych with a preface of F. Kolessa in 1916 in the 16th volume of Materials for the Ukrainian Ethnology of the Ethnographic Commission “Melody of Ukrainian folk songs from Podolia and Kholm regions”, along with the collection of Ludwig Plosaikevich.

The F. Kolessa's review with comments by Y. Senchyk is stored in the Private Archive of academician Filaret Kolessa in Lviv. These are four sheets of school notebooks written in black ink.

In the proposed publication, the review is left untouched as much as it was possible. The verbal notes of Y. Senchyk are given in footnotes in quotation marks, with the indication “Y. Senchyk's comment”. His other notes, including underline, made by one or two lines are saved. This information is duplicated in footnotes, which also indicates which words and song numbers the collector has put question marks. The most of the notes in the manuscript ended with the signature of the collector, which is also noted in the footnotes: “[signature] Y. Sench.” Or “[signature] Y. S.”. All explanations of the compiler of the publication were marked as “I. D.”.

Key words: Filaret Kolessa, Yakiv Senchyk, Cholm region, Podlasie region, review, handwritten collection of folk songs.

Стаття надійшла до редколегії 02.02 2017 р.